

U Zagrebu, 13. veljače 2020.

PREPORUKE ZA VEĆU TRANSPARENTNOST EUROPSKIH POSLOVA TIJEKOM PREDSJEDANJA REPUBLIKE HRVATSKE VIJEĆEM EUROPSKE UNIJE

Predsjedanje Vijećem EU Republika Hrvatska trebala bi iskoristiti kao jedinstvenu priliku da napravi iskorak u transparentnosti europskih poslova i time istinski približi Europu građankama i građanima.

Europska unija ne može opstati ako je građanke i građani ne prihvaćaju kao svoju. Netransparentnim europskim poslovima i politikom tajnosti nacionalnih vlada u procesu donošenja europske legislative zapravo se razvija kultura „okrivljavanja Bruxellesa“, čime se jača euroskepticizam. Neinformiranost i ograničena građanska participacija u donošenju javnih politika na razini EU pojačavaju dojam da principe demokratskog upravljanja krše interesne skupine koje imaju bolji pristup donositeljima odluka. Istovremeno, Vijeće kao jedno od dva zakonodavna tijela, daleko je od današnjih standarda parlamentarne i participativne demokracije, zbog čega ga kritizira i europska ombudsmanica Emiliy O'Reilly. O'Reilly inzistira na tome da građani imaju pravo znati što u njihovo ime rade predstavnici njihovih zemalja.

Tijekom hrvatskog predsjedanja započet će i dvogodišnja [Konferencija o budućnosti Europe](#), a Ursula von der Leyen, predsjednica Europske komisije, postavila je približavanje Europe građanima kao jedan od prioritarnih ciljeva svojega mandata. Europski parlament pokrenuo je taj proces u veljači 2019. kada je [rezolucijom](#) prepoznao potrebu da se europski procesi donošenja odluka učine otvorenijima i demokratičnijima. U odnosu na postojeće metode postizanja dogovora među vladama država članica, moralo bi se u donošenje odluka više uključiti europske javnosti i nacionalne parlamente.

Hrvatska je u prilici da provede i podrži povijesne promjene. Stoga Vladu RH pozivamo da iskoristi svoj utjecaj predsjedateljice kako bi transformirala način rada državne, ali i europske birokracije, i ubrza proces reforme transparentnosti radnih procedura Vijeća EU.

MJERA 1: Uključivati javnost u oblikovanje nacionalnih stajališta prije donošenja odluke u Vijeću EU

Bez uključenih građana_ki u raspravu o stajalištima o novim europskim aktima ne može se približiti Europu građanima. Hrvatska bi trebala, za početak, uspostaviti otvorene radne skupine za EU poslove (oko resornih ministarstava). U njih bi na mjesečnoj (ili tjednoj) razini bili pozivani predstavnici civilnog društva i ostali akteri zainteresirane javnosti radi strukturiranog i otvorenog dijaloga o okvirnim nacionalnim stajalištima prije nego ih se predstavlja u Bruxellesu.

Potrebno je okončati postojeću praksu tajnosti pregovaračkih stajališta Vlade RH za sastanke Vijeća ministara, odnosno netransparentnu praksu pripreme tih stajališta o aktima koji itekako utječu na živote građana_ki u Hrvatskoj, a bez ikakve mogućnosti prethodne rasprave sa zainteresiranom

The project 'Towards an open, fair and sustainable Europe in the world – EU Presidency Project 2019-2021' is funded by the European Union and implemented by the Finnish NGO platform for development Fingo, the Romanian platform FOND, the Croatian Platform CROSOL and CONCORD, the European NGO Confederation for relief and development.

javnošću. Vlada RH za stajališta u Vijeću trebala bi dobiti potvrdu Hrvatskog sabora nakon provedenog postupka procjene učinaka preuzete obaveze i/ili javnog savjetovanja. Prema odluci Europskog suda pravde, [pravo na transparentnost](#) jače je od prava država na tajnost, osim u iznimnim slučajevima u kojima bi javnost mogla ugroziti efikasnost odlučivanja.

MJERA 2: Odustati od prakse korporativnih sponzorstava Predsjedanja

Nažalost, hrvatska Vlada ignorirala je otvoreno [pismo](#) Gonga i Corporate Europe Observatoryja u kojem smo uz podršku 40 europskih udruga civilnog društva tražili da Hrvatska prekine praksu traženja sponzora i postigne dogovor na razini Vijeća o napuštanju prakse korporativnog sponzorstva predsjedanja. O potencijalnim reputacijskim rizicima najbolje svjedoči sponzorstvo hrvatske naftne kompanije, u vrijeme kada Europska komisija najavljuje europski zeleni plan prema kojem bi Europa do 2050. trebala postati prvi neutralni klimatski kontinent. Angažiranjem sponzora od strane zemlje predsjedateljice ostaje otvoreno pitanje što oni dobivaju zauzvrat. Potencijalna šteta za građane kroz utjecaj sponzora na donositelje odluka mogla bi biti veća od direktnog troška koji bi se odustajanjem od sponzorstva prelio na proračun.

MJERA 3: Regulirati komunikaciju s lobistima

Sve brojnije podatke o većem utjecaju korporativnih lobista na europske politike u odnosu na utjecaj građana treba adresirati povećanjem transparentnosti.

[Hrvatsko Stalno predstavništvo pri EU](#) počelo je nakon Gongovog [zahtjeva za pravo na pristup informacijama](#) slijediti praksu finskog predsjedanja, te objavljivati popis sastanaka s interesnim skupinama, doduše bez teme sastanka.

Na objavu sastanaka s lobistima trebali bi se obvezati i ministri u Vladi, kao što su za vrijeme finskog predsjedanja radili njihovi ministri. Stalno predstavništvo RH kao ni ministri Vlade RH ne bi trebali pristajati na sastanke s lobistima koji nisu svoje interese i resurse upisali u Registar transparentnosti EU-a.

MJERA 4: Objaviti dokumente sa sastanaka radnih skupina Vijeća EU

Vijeće EU trebalo bi pravovremeno objavljivati sve dokumente relevantne za donošenje pojedinog pravno obvezujućeg akta, a oznaka tajnosti „LIMITE“ trebala bi biti iznimka, a ne pravilo. Vijeće je i u [izvještaju europske ombudsmanice](#) ocijenjeno najmanje transparentnom europskom institucijom, a potvrđuju to i presude Europskog suda ([Case 280/11 P – 17/10/2013](#), AccessInfo Europe vs. the Council of the EU). Vlada RH trebala bi potaknuti Vijeće da podrži prijedloge za veću transparentnost i objavu dokumenata.

MJERA 5: Objaviti dokumente neformalnih trijaloga

Zbog kompleksnosti procesa donošenja politika u EU na više razina i složenosti njezinih birokratskih struktura, građanima je ponekad teško pratiti nadležnosti i držati EU institucije odgovornima za

The project 'Towards an open, fair and sustainable Europe in the world – EU Presidency Project 2019-2021' is funded by the European Union and implemented by the Finnish NGO platform for development Fingo, the Romanian platform FOND, the Croatian Platform CROSOL and CONCORD, the European NGO Confederation for relief and development.

odluke koje donose. Aktivnosti u sklopu trijaloga odlučujuća su faza zakonodavnog postupka, i trebali bi podrazumijevati poštovanje prava javnosti. Dokumente iz neformalnih pregovora Europskog parlamenta, Komisije i Vijeća (trijaloga) trebalo bi objavljivati proaktivno i pravodobno kako bi javnost imala pregled procesa postizanja međuinstitucionalnih sporazuma kroz te neformalne pregovore, sukladno presudi Suda EU u [slučaju De Capitani](#). Vlada RH trebala bi potaknuti Vijeće da u suradnji s drugim europskim institucijama, prije svega s Europskim parlamentom, razvije sustav koji bi omogućio bolju preglednost cjelokupnog procesa donošenja odluka.

The project 'Towards an open, fair and sustainable Europe in the world – EU Presidency Project 2019-2021' is funded by the European Union and implemented by the Finnish NGO platform for development Fingo, the Romanian platform FOND, the Croatian Platform CROSOL and CONCORD, the European NGO Confederation for relief and development.